

Uchwała Nr XI/112/15
Rady Gminy Biskupiec
z dnia 22 października 2015r.

**w sprawie: zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości na lata 2015-2020 dla
miejscowości Lipinki**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 i 6a ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Jednolity tekst: Dz. U. z 2015r. poz. 1515) Rada Gminy Biskupiec uchwała co następuje:

§ 1. Zatwierdza się Plan Odnowy Miejscowości na lata 2015-2020 dla miejscowości:

- Lipinki – w brzmieniu stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszej uchwały

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy

Barbara Tęgowska

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XI/112/15
Rady Gminy Biskupiec z dnia 22.10.2015

Plan Odnowy Miejscowości Lipinki w Gminie Biskupiec na lata 2015 - 2020

Przewodnicząca Rady Gminy Biskupiec

Topowska
Barbara Tęgowska

Spis treści

1.3. Struktura przestrzenna miejscowości	6
1.4. Demografia i bezrobocie	7
1.5. Charakterystyka obszarów o szczególnym znaczeniu.....	9
2. Inwentaryzacja zasobów.....	9
2.1. Zasoby przyrodnicze	9
2.2. Dziedzictwo kulturowe	12
2.3. Obiekty i tereny	17
2.4. Infrastruktura społeczna.....	19
2.5. Infrastruktura techniczna.....	20
2.6. Gospodarka i rolnictwo	21
2.7. Kapitał społeczny i ludzki	22
3. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości	22
4. Opis planowanych zadań i przedsięwzięć	24

Wstęp

Plan Rozwoju Miejscowości jest dokumentem planistycznym o charakterze operacyjnym, który opisuje planowane przedsięwzięcia samorządu gminnego oraz mieszkańców miejscowości na lata 2015-2020, współfinansowane ze środków funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Dokument powstał w wyniku prac przedstawicieli mieszkańców, pracowników Urzędu Gminy, Rady Gminy i doradców zewnętrznych. Program został poddany konsultacjom społecznym poprzez przedstawienie go do zaopiniowania i zatwierdzenia Radzie Sołectkiej. Dokument został wdrożony Uchwałą Rady Gminy Biskupiec.

W szczególności Plan Odnowy Miejscowości jest dokumentem stanowiącym załącznik do wniosku aplikacyjnego o dofinansowanie inwestycji w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Plan Odnowy Miejscowości obejmuje w szczególności charakterystykę miejscowości, inwentaryzację zasobów, analizę mocnych i słabych stron i perspektywę rozwoju oraz opis planowanych przedsięwzięć. Plan będzie aktualizowany i rozszerzany o zapisy dotyczące inwestycji, dla których gmina będzie starała się o środki w ramach PROW.

1. Charakterystyka miejscowości

Lipinki - wieś położona w województwie warmińsko-mazurskim, w powiecie nowomiejskim, w gminie Biskupiec, przy granicy z kujawsko-pomorskim, na trasie kolejowej Toruń-Olsztyn. W latach 1975-1998 miejscowość położona była w województwie toruńskim.

INFORMACJE O SOŁECTWIE

Sołtys: Ludwik Falkowski

Główne zadania Rady Sołectkiej:

- Współpraca i uaktywnianie mieszkańców,
- Integracja społeczności lokalnej
- Organizowanie spotkań plenerowych,
- Dbanie o funkcjonowanie świetlicy wiejskiej,
- Podnoszenie atrakcyjności wsi,
- Systematyczne budowanie zasobów własnych,
- Wzbogacanie życia kulturalnego na wsi,
- Podejmowanie wszelkich działań dla poprawy warunków życia i pracy mieszkańców wsi przy uzyskaniu ich poparcia i wykorzystania potencjału ludzkiego.

1.1. Obszar, położenie geograficzne i administracyjne

GMINA BISKUPIEC NA TLE POWIATU NOWOMIEJSKIEGO

źródło: www.polskiegminy.pl

Obszar gminy Biskupiec zajmuje powierzchnię 241,3 km². Teren położony jest w obrębie południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego i należy do powiatu nowomiejskiego. Ziemia Nowomiejska bywa nazywana „Bramą Mazur”, bo położona jest w obszarze Pojezierza Brodnickiego leżącego na granicy województwa kujawsko – pomorskiego, w miejscu geograficznie leżącym na granicy Mazur. Siedziba Urzędu Gminy mieści się w Biskupcu. W jej obszarze znajduje się 25 sołectw i 27 miejscowości. Teren graniczy z czterema innymi gminami województwa warmińsko-mazurskiego: Kisielcami, Iławą, Nowym Miastem Lubawskim oraz Kurzętnikiem oraz gminami województwa kujawsko-pomorskiego: Łasinem, Świeciem nad Osą, Jabłonowem i Zbiczmem. Wieś Lipinki położona jest w centralnej części gminy.

źródło: www.gminabiskupiec.pl

Zasięg regionu w obrębie Polski

	Megaregion	Pozaalpejska Europa Środkowa
	Prowincja	Niż Środkowoeuropejski
	Podprowincja	Pojezierza Południowobałtyckie
	Makroregion	Pojezierze Chełmińsko-Dobrzyńskie
	Mezoregion	Pojezierze Brodnickie
	Zajmowane jednostki administracyjne	Polska: - województwo kujawsko-pomorskie, - województwo warmińsko-mazurskie

Źródło: www.pl.wikipedia.org

Pojezierze Brodnickie – mezoregion fizycznogeograficzny (pojezierze) położony w północno-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego. Od północy i wschodu graniczy z powiatami: nowomiejskim i działdowskim (województwo warmińsko-mazurskie), a od południowego wschodu z powiatem żuromińskim (województwo mazowieckie), od południa z powiatem rypińskim, od południowego zachodu z powiatem golubsko-dobrzyńskim, od zachodu z wąbrzeskim, a od północnego zachodu z grudziądzkim. Rozciąga się w dorzeczu Wisły i jej prawobrzeżnych dopływów Skrwy, Drwęcy i Osy. Ośią hydrograficzną obszaru jest Drwęca – najdłuższy prawobrzeżny dopływ dolnej Wisły.

1.2. Historia miejscowości

Lipinki powstały w okresie podbojów krzyżackich w I poł. XIV w. Wieś posiadała kilka nazw, w 1339 r. *Wykeri villa*, następnie *Wikry*, *Weykersdorf*, *Wykersdorf*, *Wikiersdorf*, *Linpinken*, *Wückersdorf*. W 1580 r. wieś nazywała się Lipink, później Lipieńki. Obecna nazwa ukształtowana została dopiero w XVIII w. Historia Lipinek sięga czasów średniowiecza. W 1339 r. wielki mistrz Dytryk von Altenburg nadał niejakiemu Wykerowi 80 łanów na założenie na prawie chełmińskim miejscowości Wykeri villa, późniejszych Lipinek. W średniowieczu wieś była własnością zakonu krzyżackiego i podlegała komturstwu radzyńskiemu. Podczas wojny polsko-krzyżackiej w 1414 roku wieś doszczętnie została zniszczona, ocalał tylko kościół. W 1466 r. wieś włączono do Korony Polskiej jako część starostwa radzyńskiego.

W czasie I wojny światowej poległo w Lipinkach 45 osób - ich nazwiska umieszczone są na marmurowej płycie w dzwonnicy kościelnej. Podczas II wojny światowej wielu mieszkańców walczyło o wolność Polski na różnych frontach europejskich. Wielu z nich poległo z niektórymi mieszkańcy zostali wywiezieni na Syberię. W 1959 r. wieś została zelektryfikowana.

Szkoła Podstawowa

Jak podają zapiski kronikarskie w okresie zaborów, kiedy Polski nie było na mapie, w Lipinkach istniały dwa gmachy szkolne. Mieściła się w nich szkoła katolicka. W roku 1908 dobudowano budynek z jedną izbą lekcyjną i 2 mieszkaniami nauczycielskimi. W dobudowanej części zorganizowano szkołę ewangelicką. Po odzyskaniu niepodległości przez Polskę, w latach międzywojennych (1920-1939) istniała we wsi 3-izbowa (klasowa) najpierw z sześcioma później z siedmioma oddziałami szkoła powszechna. Po II wojnie światowej zorganizowano dla dzieci nauczanie w siedmioklasowej szkole

podstawowej. Odbywały się w niej także zajęcia dla dorosłych w ramach Uniwersytetu Ludowego. W latach sześćdziesiątych wydłużono naukę do ośmiu lat. W budynkach szkoły podstawowej pobierali również naukę uczniowie Szkoły Przystosowania Rolniczego.

1.3. Struktura przestrzenna miejscowości

Obszar miejscowości Lipinki należy do osad o zwartej zabudowie w formie ulicówki rozłokowanej wzdłuż drogi. Dominantę przestrzenną stanowi kościół, zabudowa mieszkalna jest zwarta.

Jedną z form ochrony krajobrazu kulturowego, obok wpisu do rejestru zabytków jest ustalenie stref ochrony konserwatorskiej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Natomiast w obszarach wiejskich, strefy ochrony konserwatorskiej powinny być wyznaczone w miejscowościach z dobrze zachowaną, wartościową historyczną zabudową i czytelnymi układami ruralistycznymi.

Przedmiotem polityki przestrzennej gminy Biskupiec będzie pięć głównych elementów strukturalnych zagospodarowania przestrzennego. Obszar miejscowości Lipinki uznany jest za strefę stabilizacji i rozwoju gospodarki rolnej.

Kategorie obszarów makroprzestrzennych	Główne cele polityki przestrzennej	Główne ogniwa sieci osadniczej
Obszar stabilizacji i rozwoju gospodarki rolnej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stabilizacja osadnictwa wiejskiego wraz z poprawą wyposażenia sieci osadniczej w zakresie infrastruktury technicznej i komunikacji (nie dotyczy wsi Lipinki). ▪ Aktywizacja funkcji gospodarczych nierolniczych w głównych ogniwach sieci osadniczej. 	Stupnica, Piotrowice, Sumin, Lipinki

Dla miejscowości Lipinki istnieje Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego obejmujący centrum wsi Lipinki zawierający ustalenia dotyczące przeznaczenia, parametrów i wskaźników kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenów miejscowości.

Oznaczenie i przeznaczenie terenu elementarnego
1US teren sportu i rekreacji
2U,18U teren zabudowy usługowej nieuciążliwej
3MN+U, 9MN+U, 19MN+U teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem usług nieuciążliwych
4ZC teren istniejącego cmentarza wraz z terenem przeznaczonym na jego rozbudowę
5ZP+KP teren zieleni urządzonej z dopuszczeniem parkingu
6U teren zabudowy usługowej nieuciążliwej

7UP teren usług publicznych
8MW+U teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z dopuszczeniem usług nieuciążliwych
10U teren zabudowy usługowej nieuciążliwej
11R tereny rolne
12MN teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej
13MN teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej
14MN teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej
15MW+U teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z dopuszczeniem usług nieuciążliwych
16KP teren parkingu
17UK teren usług sakralnych
20UP teren usług publicznych

1.4. Demografia i bezrobocie

Demografia

Obecnie Lipinki zamieszkuje 690 mieszkańców, w tym 148 osób w wieku przedprodukcyjnym, 435 osób w wieku produkcyjnym i 108 osoby w wieku poprodukcyjnym.

miejscowość	kobiety w wieku			mężczyźni w wieku		
	przedprodukcyjnym	produkcyjnym	poprodukcyjnym	przedprodukcyjnym	produkcyjnym	poprodukcyjnym
Lipinki	65	197	72	83	238	36

Liczba mieszkańców w miejscowości Lipinki na tle innych miejscowości Gminy Biskupiec w latach 2010-2014

Miejscowość	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014
Biskupiec	1942	1927	1929	1929	1922
Bielice	772	770	767	766	765
Babalice	80	82	83	83	84
Fitowo	97	99	99	102	96
Czachówki	315	312	307	300	296
Gaj	92	93	93	94	97

Krotoszyny	720	712	720	717	715
Lipinki	692	692	703	693	690
Łąkorz	820	813	803	787	780
Łąkorek	167	166	164	168	165
Ostrowite	511	506	502	498	489
Mierzyn	150	142	143	141	148
Osetno	231	218	215	212	210
Osówko	110	111	112	114	106
Podlasek Duży	254	252	249	249	254
Podlasek Mały	39	41	41	40	41
Piotrowice Duże	569	572	567	574	571
Piotrowice Małe	104	106	105	98	98
Rywałdzik	205	201	193	193	186
Sędzice	230	232	228	234	231
Słupnica	341	338	339	329	329
Sumin	174	174	177	178	181
Szwarcenowo	543	554	556	558	558
Wielka Tymawa	232	236	240	241	236
Wardęgowo	127	132	132	133	135
Wonna	299	301	294	291	285
Wielka Wólka	121	121	118	120	120

Udział ludności m. Lipinki wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem w 2014r.		
w wieku przedprodukcyjnym	%	21,4
w wieku produkcyjnym	%	63,1
w wieku poprodukcyjnym	%	15,5

Bezrobocie

Bezrobocie w Gminie Biskupiec w latach 2013-2014

Jednostka miary		2013	2014
BEZROBOCIE REJESTROWANE			
Bezrobotni zarejestrowani wg płci			
ogółem	osoba	1086	897
mężczyźni	osoba	449	347
kobiety	osoba	637	550
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci			
ogółem	%	18,1	14,9
mężczyźni	%	13,6	10,5
kobiety	%	23,6	20,3
PRACUJĄCY WEDŁUG INNEGO PODZIAŁU NIŻ PKD			
Pracujący wg płci			
ogółem	osoba	825	826
mężczyźni	osoba	462	445
kobiety	osoba	363	381
Pracujący na 1000 ludności			
ogółem	osoba	86	87

źródło: GUS

Stopa bezrobocia w latach 2013-2014 w %

Stan na:	2013	2014
gmina Biskupiec	18,1	14,9
powiat nowomiejski	23,6	19,8
woj. warmińsko-mazurskie	21,6	18,9
Polska	13,4	11,5

źródło: GUS

1.5. Charakterystyka obszarów o szczególnym znaczeniu

W miejscowości Lipinki znajdują się obszary o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców. Są to przede wszystkim kościoły oraz obiekty zlokalizowane w przeważającej części w centrum wsi

Obszary te, ze względu na położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne, są obszarami o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Poprzez swój charakter sprzyjają nawiązywaniu kontaktów społecznych oraz realizacji kontaktów między mieszkańcami zwiększając poziom integracji lokalnej.

Wieś Lipinki charakteryzuje się zabudową zwartą. Miejsca o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców znajdują się w obszarze centrum wsi, rozłożone są wzdłuż ulic, które biegną przez wieś. Niewielka powierzchnia wsi powoduje, że życie mieszkańców miejscowości skupia się na nie wielkim obszarze. Przez teren miejscowości przebiega jeden z czterech szlaków turystycznych na terenie gminy Biskupiec. Zabudowa usługowa i mieszkalna w przeważającej części usytuowana jest w centrum wsi. W obrębie tego właśnie obszaru skupia się praktycznie całe życie miejscowości.

2. Inwentaryzacja zasobów

2.1. Zasoby przyrodnicze

Rzeźba terenu

Krajobraz terenu gminy został w głównej mierze ukształtowany przez lodowiec podczas ostatniego zlodowacenia. Jest on mocno zróżnicowany dzięki występowaniu kilku rodzajów form. Najszerzej występuje tzw. wysoczyzna morenowa typu falistego - w północnej i środkowej części gminy (szeroki pas od jeziora Karaś do jeziora Prątnia). Kolejne formy, wzgórze i pagórki morenowe, występują w ciągach m. in. między Wonną i Szwarcenowem, Słupnicą i Wielką Tymawą, Lipinkami i Rywałdzikiem. Wysokości względne wzgórz wynoszą na ogół do 10 m, maksymalnie do 20 m (w okolicach Lipinek). Na terenie gminy występują również tzw. ozy i kemy - pierwsze w okolicach Mierzyna, na zachód od Sumina oraz na północ od Wielkiej Tymawy, drugie w rejonie Sumina, Łąkorka, Wonny i Szwarcenowa. Południową i południowo-wschodnią część gminy zajmuje tzw. równina sandrowa. Licznie reprezentowane są w krajobrazie rynny, ułożone w większości południkowo (wiele jezior rynnowych). Równoleżnikowo natomiast ułożone są rzeki: Gać, Osa, Młynówka i Struga Laki. Najwyższy punkt na terenie gminy- Góra Szwedzka, ma wysokość 121,3m n.p.m. (położona jest pomiędzy Szwarcenowem a Wonną), najniżej położony - o wysokości ok. 62 m n.p.m. znajduje się w dolinie Osy u jej ujścia do jeziora Płowęż.

Zasoby leśne

Lasy zajmujące 6311 ha, w czym 5776 ha to lasy państwowe, 528 ha - prywatne, a 7 ha – komunalne. W całości stanowią około 26% powierzchni gminy (dla porównania, średnia dla województwa warmińsko-mazurskiego wynosi 29%). Większość z nich skupiona jest we wschodniej części gminy. Dominującym gatunkiem drzewostanu jest sosna, pozostałe gatunki o następnym w kolejności częstotliwości występowania to brzoza i olsza. Średni wiek drzewostanu wynosi: dla lasów państwowych 60 lat, lasów prywatnych 30 lat, lasów komunalnych 50 lat (na podstawie danych z Urzędu Gminy). Ilość pozyskanego drewna szacuje się na około 20 tyś. m³ rocznie. Roczna produkcja tarcicy wynosi około 25 tyś. m rocznie - dane dotyczą tartaku w miejscowości Krotoszyny (jeden tartak na terenie gminy - dane za rok 1999) ¹.

Zasoby wodne

Na terenie gminy znajduje się wiele jezior o małej powierzchni - poniżej 1 ha. Są to na ogół tzw. oczka, i często występują w skupiskach. Jezior o powierzchni powyżej 1 ha naliczono 31, z czego największe przedstawia tabela 11. Kilka z większych jezior tylko częściowo leży w granicach gminy - pozostała część przynależy do gmin sąsiednich. Kolejne jeziora: Trupel (o powierzchni 278,4 ha), Dłużek i Wielkie Partęczyny przylegają do granic gminy, jednak w całości leżą na terenie sąsiednich gmin. Przez teren gminy przepływa kilka rzek. Największą z nich jest Osa, której dorzecze obejmuje zdecydowaną większość obszaru. Rzeka przepływa przez graniczące z gminą jezioro Trupel - i już na terenie gminy wypływa z południowej odnogi jeziora, zmierzając następnie w kierunku południowo-zachodnim, aby z kolei wpłynąć do jeziora Płowęż - położonego na terenie gmin Jabłonowo Pomorskie i Świecie nad Osą. Łączna długość Osy wynosi 103 km - z czego 22 km na terenie gminy Biskupiec².

Mniejsze ciek, będące dopływami Osy, to:

- Młynówka (Struga Piotrowicka) - wypływająca również z jeziora Trupel i wpadająca do Osy w okolicy Babalic Małych - jej długość wynosi ok. 8,4 km,
- Babka - o długości 3,5 km, stanowiąca w części biegu zachodnią granicę gminy,
- Gać - wypływająca z jez. Karaś - o długości 7,5 km,
- Struga Laki - wypływająca z jez. Lekarty, na swoim 11,5 km biegu przepływająca m. in. przez jeziora: Kakaj, Dębno, Wielki Staw.

Będąc dopływem Drwęcy rzeka Skarlanka przepływa w południowo-wschodniej części gminy i stanowi granicę z gminą Kurzętnik. Wypływa ona z jeziora Skarlińskiego, a następnie wpada do jez. Wielkie Partęczyny. Skarlanka i Drwęca są rzekami chętnie odwiedzanymi przez kajakarzy. Obie rzeki pięknie meandrują w urokliwym krajobrazie. Przez miejscowość Biskupiec przepływa rzeka Osa, która ze względu na swoją dzikość, dziewiczość i brak natłoku turystów stanowi wyjątkowo atrakcyjny szlak kajakowy właśnie dla osób pragnących ciszy i dzikiej przyrody.

Ochrona przyrody

Na terenie gminy znajdują się cztery rezerваты przyrody: „Jezioro Karaś”, „Kociołek”, „Łabędź” i „Uroczysko Piotrowice”³. Jezioro Karaś objęte jest ochroną Natura 2000. Ponadto część gminy objęta jest Brodnickim Parkiem Krajobrazowym oraz dwoma obszarami chronionego krajobrazu: OCHK Jeziora Goryńskiego i Skarlińskim OCHK. Ponadto wyróżnia się dwa zespoły przyrodniczo-krajobrazowe:

- Oz Tymawski, (symbol 1ZP),

¹ Strategia rozwoju gminy Biskupiec

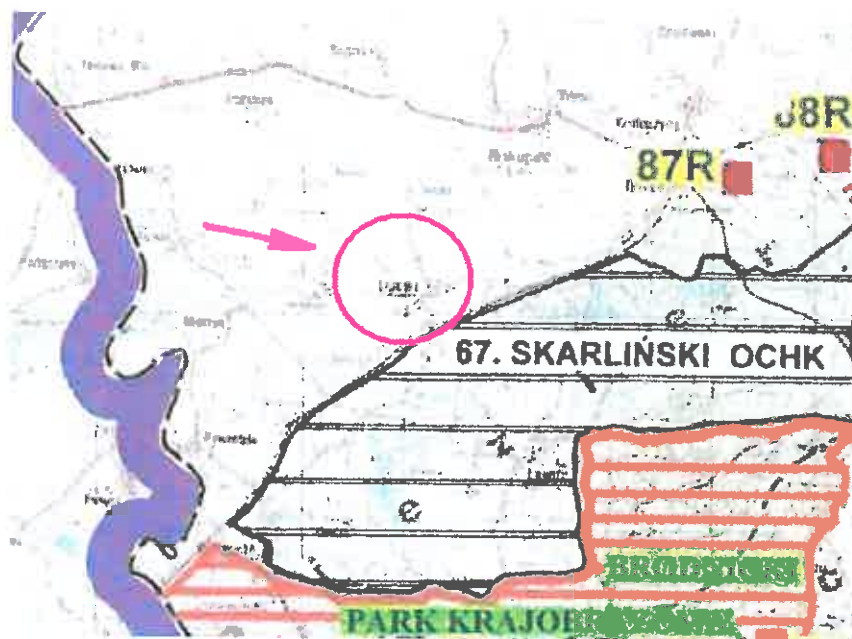
² Strategia rozwoju gminy Biskupiec, s. 4-5.

³ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, część 1, s. 18-19

- Las Słupnicki, (symbol 2ZP).

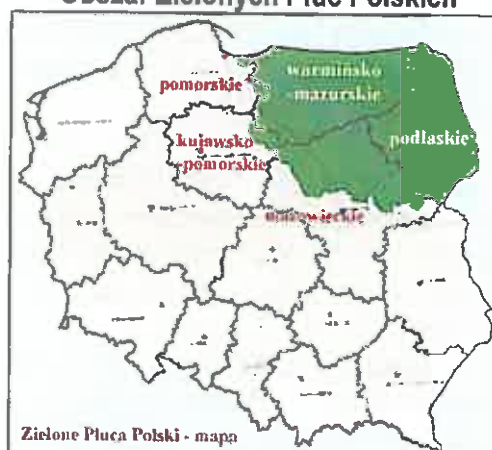
Ustanowione rozporządzeniem Nr 8/98 Wojewody Toruńskiego z dnia 15 maja 1998r. w sprawie uznania za zespoły przyrodniczo – krajobrazowe obszarów na terenie Nadleśnictwa Jamy (Dz. Urz. Woj. Toruńskiego Nr 16, poz. 36).

Miejscowość Lipinki leży na skraju Skarlińskiego OCHK, o powierzchni 6 349,0 ha.

Cały teren Gminy Biskupiec jak i województwa warmińsko-mazurskiego znajduje się w granicach obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca Polski. Celem jego istnienia jest promowanie rozwoju proekologicznego, utrzymanie zrównoważonych struktur przestrzennych dla zapewnienia wysokiego standardu środowiska przyrodniczego. Obszar objęty jest porozumieniem działań na rzecz ekorozwoju Zielone Płuca Polski. Zajmuje obecnie 63 235 km², co stanowi około 20,0 % powierzchni kraju, a zamieszkuje go prawie 4.0 mln osób, co stanowi 9,7 % ludności kraju. Położony jest w północno-wschodniej jego części, obejmując województwa warmińsko-mazurskie i podlaskie oraz części województw: mazowieckiego, kujawsko-pomorskiego i pomorskiego. Podstawą delimitacji obszaru były jedne z najcenniejszych w kraju i Europie systemy ekologiczne. Ze względu na pragmatykę realizacji wspólnych przedsięwzięć, umowną granicę zewnętrzną stanowią granice administracyjne gmin.

Obszar Zielonych Płuc Polskich

Zielone Płuca Polski - mapa
Źródło : www.fzpp.pl

2.2. Dziedzictwo kulturowe

Z obiektów składających się na krajobraz kulturowy gminy przeważają budowle sakralne, zespoły pałacowo - parkowe oraz dworsko - parkowe, zabudowa mieszkalna wsi oraz związana z nią zabudowa gospodarcza w różnym stopniu zachowania oraz dzieła hydrotechniczne jak młyny i mosty. Obiekty zgrupowane w terenie wiejskim to krajobraz otwarty w typie luźnej zabudowy z pewnymi elementami dominującymi jak kościoły czy inne obiekty użyteczności publicznej. Wśród obiektów sakralnych dominują świątynie katolickie a także cmentarze. Odrębną grupę zabytków stanowią obiekty archeologiczne posiadające własną formę krajobrazową, są to grodziska i kurhany. Istotną rolę pełnią, także obiekty tzw. małej architektury czyli kapliczki, przydrożne krzyże, pomniki i obeliski.

HISTORIA KOŚCIOŁA I PARAFII

Kościół parafialny został wybudowany w 1339 r. przez Zakon Krzyżacki. Prawdopodobnie już od początku swego istnienia był pod wezwaniem św. Apostołów Piotra i Pawła. Była to jedyna budowla, która ocalała wojny polsko - krzyżackie i istnieje do dnia dzisiejszego. Po pożarze plebani w czasie wojen szwedzkich w I połowie XVII w. został przyłączony do Płowęża jako filialny, później do parafii w Skarlinie. Jednak parafię przywrócono za ks. A. Wronkowskiego, który w latach 1688 - 1692 gruntownie odnowił i przerobił świątynię. W tym czasie kościół wzbogacił się o wieżę, kruchtę północną i składzik między kruchtą, a zakrystią. Podczas okupacji hitlerowskiej 23 stycznia 1945 r. pociskiem artyleryjskim został uszkodzony dach kościoła i zakrystii.

Kościół gotycki z barokowymi przekształceniami – orientowany. Murowany z kamienia polnego w dolnej części oraz cegły w górnej partii ścian w układzie gotyckim. Jednakowy korpus z wydzieloną częścią prezbiterialną. Do zachodniego boku korpusu dostawiona kwadratowa trzykondygnacyjna wieża. Ściany kościoła artykułowane smukłymi, ostrołukowymi, obustronnie rozglifionymi otworami okiennymi, zwieńczone gzymsem o barokowym profilu. Elewacja południowa dziesięcioosiowa, gdzie osie wyznaczone są przez sześć nieregularnie rozstawionych okien i cztery blendy. Elewacja północna dekorowana naprzemiennie dwoma oknami i dwoma blendami w części zachodniej, a przysłonięta bryłami kruchty bocznej, składziku i zakrystii w części wschodniej. Szczyt kruchty bocznej neogotycki. Elewacja wschodnia z do połowy zamurowanym oknem ujętym w dwie pary blend, zwieńczona

przekształconym pod koniec wieku XVII szczytem rozczłonkowanym siedmioma tynkowanymi blendami. Elewacja zachodnia przysłonięta bryłą wieży, z widocznymi fragmentami szczytu podobnie opracowanego jak szczyt wschodni. Poszczególne kondygnacje wieży oddzielone od siebie tynkowanymi opaskami. Korpus kościoła i kruchta boczna kryte osobnymi dachami dwuspadowymi, zakrystia i składzik dachami pulpitowymi, wieża dachem namiotowym. Wnętrze kościoła przykryte stropem belkowym, kruchta zasklepią kolebkowo, nad zakrystią prosty sufit z podbitką trzcinową. Przy zachodniej ścianie nawy drewniany neogotycki chór muzyczny wsparty na ośmiu drewnianych filarach. W 2005 roku został gruntownie odmalowany, a poszczególne wota, figury i części składowe ołtarza odnowione i pozłoczone.

Wyposażenie kościoła:

- późnobarokowy ołtarz z I ćwierci XVIII wieku z rokokowym tabernakulum szafkowym z I poł. XVIII w.,
 - regencyjna chrzcielnica,
- barokowa XVIII-wieczna kropielnica wykonana z czarnego marmuru w kształcie muszli,
- późnobarokowy krucyfiks Matki Boskiej Łąkowskiej, Chrystusa Zmartwychwstałego, św. Jana Napomucena z I poł. XVIII w.,
- regencyjny feretron z rokokową figurką NMP Niepokalanie Poczętej,
- renesansowy dzwon z 1599 r. z napisem, pochodzący z kościoła ewangelickiego w Łąkorzu,
- haftowany ornat liturgiczny przetykany złotem pochodzący z 1741 roku,
- XVIII-wieczna barokowa monstrancja,
- kielichy, puszki, pacyfikały, wota, cztery korony (w tym dwie z końca XVII w.),
- organy o oprawie neogotyckiej i współczesnym jej wyposażeniu instrumentu z 1899 roku:
 - traktura mechaniczna,
 - wiatrownice mechaniczno-stożkowe,
 - miech fałdowy,
 - sześćściorejestrowa składnia dźwiękowa,
 - jedna składnia manualna wraz z podwieszonym pedałem.

Organy o oprawie neogotyckiej

Parafię założył wielki mistrz krzyżacki Theodoryk von Altenburg w roku 1300. W 1339 roku parafia w Lipinkach została erygowana. W tym samym roku wybudowano kościół, który jako jedyna budowla we wsi ocalał w czasie wojny polsko – krzyżackiej w 1414 r. Patronat nad parafią sprawowali sami Krzyżacy. W II połowie XVI wieku w skład okręgu parafialnego wchodziły: Babalice, Lipinki, Sędzice Wielkie, Sędzice Małe. Podczas wizytacji kanonika Jana Ludwika Strzesza w latach 1667-1672 parafia pozostawała w dekanacie nowomiejskim. Na początku XIX wieku duszpasterzami parafii byli: ks. Jan Buliński (1817-1857) i ks. Franciszek Tempowski (1857-1878). W latach 1881-1902 parafią zarządzał ks. Alojzy Bigalke. Wówczas do parafii dołączyły: Łąkorz, Ciche, Sumin, Konradzwałd. Później obowiązki

ks. Alojzego przejął ks. Jan Ziemkowski i zarządzał parafią do roku 1912. Potem funkcję proboszcza pełnił ks. Franciszek Wróblewski (1869 - 1944). Był to najbardziej zasłużony działacz społeczny parafii. Brał czynny udział w życiu gospodarczo - społecznym parafii. Należał m. in. do Towarzystwa Naukowego w Toruniu (1928 -1939), do "Straży" (powstała w 1905 r.), a także "Spółki Parcelacyjnej" (1904 r.). Za jego zasługi został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi. Od 1944 do 1960 roku proboszczem parafii lipińskiej był pomocnik ks. F. Wróblewskiego ks. Jan Chmielecki. Po nim parafią zarządzał do roku 1992 ks. Jan Gregorkiewicz, do roku 1994 ks. Edward Rogoza, a obecnie tę posługę odprawia ks. Michał Klimas. Powołania kapłańskie i zakonne: o. Nikodem Smarz – święcenia kapłańskie przyjął w 1984 r., s. Aurelia Augustiana (Monika Wysocka) w Niplomicach k. Krakowa, s. Maria (Lucja) Bieniaszewska w Gdańsku, prymicyja o. Macieja Jaworskiego – święcenia zakonne 2000 rok.

CMENTARZE

Miejscowość	Nazwa cmentarza	lokalizacja
Lipinki	cmentarz parafialny	w płu.-wsch cz. Wsi, 100m. Od szosy do Biskupca, w kier. Północnym aleją lipowa do bramy
Lipinki	cmentarz choleryczny	w pn. cz. Wsi, ok. 70 m. na płdn. Od drogi Sędzice-Mierzyn, nad stawem wśród łąk
Lipinki	cmentarz epidemiczny	
Lipinki	cmentarz przykościelny	1, 5 km. Na płu-zach. od kościoła paraf. W pobliżu gospodarstwa, do którego prowadzi polna droga. Pomiedzy gosp. A cmentarzem niewielki staw.
Lipinki	cmentarz przykościelny	we wsi, łączy się z nieczynnym cmentarzem katolickim
Lipinki	cmentarz parafialny	ok. 120 m. na płdn-zach. od kościoła, ok..30 m. od drogi do Kamionki
Lipinki	cmentarz ewangelicki	ok. 400 m. na płu. Wsch. Od kosciola par. i ok.. 100m. Od szkoły, przy polnej drodze
Lipinki	cmentarz katolicki	
Lipinki	cmentarz ewangelicki	we wschodniej cz. Wsi przy drodze polnej. Łączy się z nieczynnym cm. Katolickim

Cmentarz parafialny

INNE ZABYTKI

Drewniana chata z początku XIX wieku wzniesiona w konstrukcji zrębowej obecnie zamieszkiwana przez państwa Grala.

Budynek stacji kolejowej

Wykaz nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków

Miejscowość	Obiekt	Nr Rejestru	Data Wpisu
LIPINKI	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. PIOTRA I PAWŁA WRAZ Z CMENTARZEM PRZYKOŚCIELNYM	A-1040	29 lipca 1968
LIPINKI	PAŁAC I OTACZAJĄCY PARK	A-17	13 lipca 1949

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Olsztynie

2.3. Obiekty i tereny

Turystyka

Atrakcyjność turystyczna to występowanie pewnej cechy charakterystycznej, która może przyciągnąć odwiedzających (turystów) na teren danego obszaru, dzięki obecności walorów turystycznych, obiektów infrastruktury turystycznej oraz dostępności komunikacyjnej. Walory turystyczne to elementy środowiska przyrodniczego lub kulturowego, który stanowi lub może stanowić cel ruchu turystycznego. poprzez to, że wspólnie lub każde z osobna są przedmiotem zainteresowań turysty. Jest to suma składników, stworzonych przez naturę ukształtowanych przez historię i tworzonych przez współczesność.

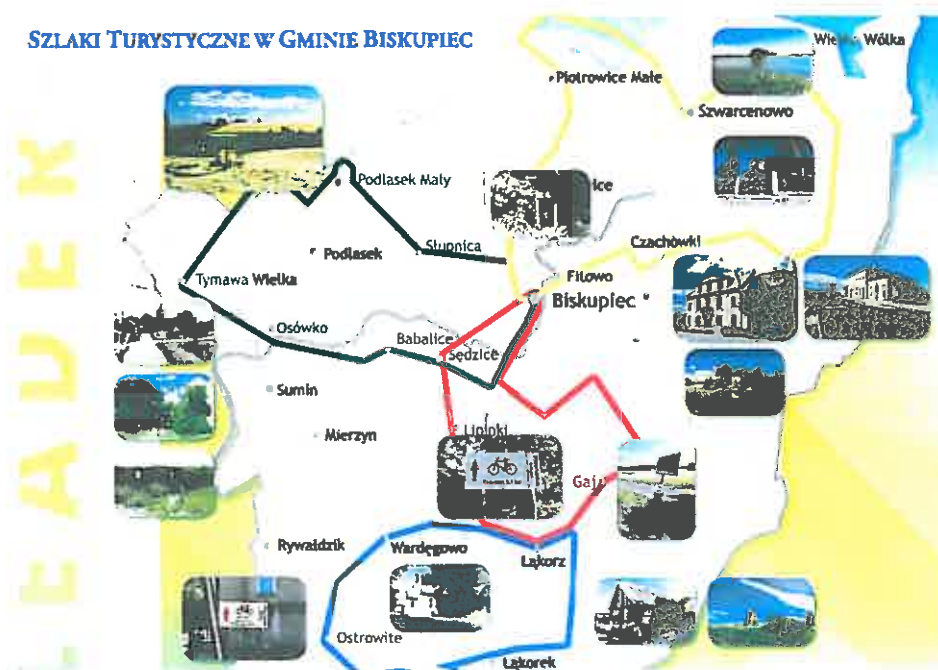
Obszar gminy Biskupiec leżący na skraju Brodnickiego Parku Krajobrazowego, walory przyrodnicze i istniejące dziedzictwo kulturowe stwarza niezwykle możliwości rozwoju w kierunku turystyki. Rozwój bazy noclegowej oraz infrastruktury około turystycznej ma szansę ustanowić miejscowości gminy bazą wypadową w głąb Brodnickiego Parku Krajobrazowego i na pozostały obszar gminy.

Wiele gospodarstw rolnych poprzez przekwalifikowanie się na usługi turystyczne ma szansę stworzyć wspaniałe miejsca odpoczynku, a dzięki odpowiedniej promocji spowodować przyjazd turystów i wczasowiczów. Warunki naturalne umożliwiają nie tylko stworzenie bazy noclegowej i gastronomicznej, ale również utworzenie ciekawych tras rowerowych, konnych, pieszych.

Warunki przyrodnicze i krajobrazowe są bardzo urozmaicone. Występuje tu jest dużo jezior oraz mnóstwo malowniczych oczek wodnych połączonych siecią rowów stanowiących dopływy jezior. Obecnie przy większości tych jezior i w ich pobliżu wytyczono wiele działek na cele turystyczne z których część jest już zabudowana. Sporo turystów przyjeżdża pod namiot lub do gospodarstw agroturystycznych.

Szlaki rowerowe w miejscowości Lipinki

kolor szlaku	nazwa szlaku	przebieg szlaku	długość szlaku
	Szlak Czerwony	Biskupiec – Gaj – Łąkorz – Lipinki – Sędzice – Biskupiec	19,00 km
atrakcje na szlaku			
<ul style="list-style-type: none"> • we wsi Biskupiec – pozostałości gotyckich murów miejskich, kościół parafialny (lata 1892 – 94) pw. św. Jana Nepomucena i Matki Bożej Różańcowej, układ urbanistyczny z pozostałościami dawnej zabudowy z pierwszej połowy XVIII w. Wraz z murami i dawnym kościołem ewangelickim (przebudowany 1726r.), ratusz (1972r.) • we wsi Bielice – park podworski wraz z częścią dawnego podjazdu do dworu • we wsi Łąkorz – Muzeum Lokalne składające się z kilku obiektów: wiatrak holenderski, drewniana chata wraz z odbudowaną kuźnią oraz wystawa maszyn i narzędzi rolniczych; XIX – wieczny kościół parafialny pw. św. Mikołaja wraz z cmentarzem przykościelnym • we wsi Lipinki – pałac i otaczający park, kościół parafialny pw. Św. Piotra i Pawła (1339r.) wraz z cmentarzem przykościelnym • we wsi Sędzice – park • w pobliżu wsi Belice - rezerwaty torfowiskowe "Kociołek" i "Łabędź" 			

miejsca noclegowe

Grażyna i Tadeusz Czamogłowski Lipinki 156 13-334 Łąkorz tel. 056 474 56 11	Ilość miejsc noclegowych: 4 Gospodarstwo położone jest z dala od zabudowań, 1 km do lasu, 2 km od jeziora. Dwa pokoje 2 - osobowe, łazienka. Wyżywienie pełne, lub we własnym zakresie (swojski chleb). Możliwość grzybobrania, wycieczek rowerowych, w pobliżu jazda konna, kuce, bryczki. Oferta: czerwiec - wrzesień.
Krystyna i Stefan Gajewscy Lipinki 105 13-334 Łąkorz tel. 056 474 56 15	Ilość miejsc noclegowych: 6 Oddzielny dom - trzy pokoje z 6 miejscami noclegowymi /1+2+3/, łazienka, pokój gościnny i oddzielna kuchnia, dodatkowy pokój wypoczynkowy. Wokół ogród z altanką, miejsce na ognisko, piaskownica dla dzieci, boisko do gry w siatkówkę, rowery, staw - możliwość wędkowania. W okolicy lasy i jeziora (4 km). Wypoczynek z wyżywieniem własnym lub bez. Produkty własne: chleb, miód, masło, ser. Możliwość korzystania z łódki. Oferta: kwiecień - październik.

2.4. Infrastruktura społeczna

Oświata i szkolnictwo

Dzieci i młodzież pochodzące z miejscowości Lipinki uczęszczają do Szkoły Podstawowej w Lipinkach oraz do Zespołu Szkół w Bielicach

Od 1997 roku Szkoła Podstawowa mieści się w nowym obiekcie, z przestronnymi salami lekcyjnymi, stołówką, salą gimnastyczną. 14 maja 2004 r. szkole nadano imię Juliana Tuwima. Wraz z nadaniem imienia społeczność szkolna otrzymała sztandar. Szkoła należy do placówek bardzo aktywnych. Jest nie tylko instytucją oświatową, ale również ośrodkiem kultury. Mają w niej miejsce liczne imprezy środowiskowe. Podejmowani goście mogą liczyć na możliwość korzystania z pomieszczeń szkolnych, serwowane są posiłki. Szkoła należy do grona szkół promujących zdrowie. Szkoła działa w ramach międzynarodowego programu *Socrates-Comenius* dzięki czemu uczniowie wraz z nauczycielami odwiedzali partnerskie szkoły w Holandii, Niemczech, Rumunii, by poznawać ich kulturę, wymieniać doświadczenia. Uczniowie mogą rozwijać swoje zainteresowania na zajęciach teatralnych, cyrkowych, plastycznych. Rozwijając swą ciekawość historyczną, wyszperali mnóstwo starych, używanych przez poprzednie pokolenia, przedmiotów, stwarzając w ten sposób szkolne muzeum.

Obiekty sportowe

Jedynym obiektem sportowym na terenie miejscowości jest sala gimnastyczna w szkole.

Ochrona zdrowia

Na terenie gminy opiekę zdrowotną świadczy Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej funkcjonujący w miejscowości Biskupiec.

Nazwa jednostki	Adres	Kierownik jednostki
Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej	ul. Lipowa 7 13-340 Biskupiec	Marek Umbras

MUZEUM

Lipińskie muzeum znajduje się w Szkole Podstawowej im. Juliana Tuwima. Powstało w 1998 r. Najcenniejsze zabytki to starodawna ławka szkolna z otworem na atrament, rzeczy codziennego użytku
Np.: żelazka węglowe, lampy naftowe, kołowrotki itd.

2.5. Infrastruktura techniczna

Drogi

Obszar gminy Biskupice z krajem i województwem powiązany jest drogą wojewódzką nr 538 Łasin Nowe Miasto Lubawskie. Droga ta wiąże dwie drogi krajowe międzyregionalne tj. drogę nr 16 Dolna Grupa - Grudziądz - Ława - Olsztyn - Augustów - Ogrodniki - Granica Państwa (PL-LT) oraz drogę nr 15 - Trzebnica - Krotoszyn - Września - Gniezno - Inowrocław - Toruń - Brodnica - Ostróda. Poprzez te drogi gmina powiązana jest ze wschodem i z zachodem kraju oraz przejściami granicznymi.

Przez miejscowość przebiegają następujące drogi:

kategoria drogi	nr drogi
Gminne	180041
	180043
	180044
	180045
	180067
	180069
	180070
	180071

Komunikacja

Przez gminę przebiega Linia kolejowa nr 353 Poznań - Toruń - Ława - Olsztyn - Korsze - Skandawa, wiąże gminę z linią magistralną nr 9 Warszawa - Ława - Gdańsk, oraz z przejściem granicznym w Skandawie.

Wodociągi i Kanalizacja

Na terenie miejscowości zaopatrzenie w wodę odbywa się z ujęć wglębnych. Woda przeznaczana jest do zaspokojenia potrzeb bytowo-gospodarczych ludności, usług dla ludności i rolnictwa oraz w niewielkim stopniu dla rekreacji. Na obszarze gminy zasoby warstw wodonośnych określa się jako dobre. Na terenie gminy poza Biskupcem występują 3 podstawowe ujęcia wodne wraz ze stacjami uzdatniania wody (poprzez odżelazianie) wraz z wodociągami grupowymi, które są we władaniu gminy. Istnieją jeszcze mniejsze ujęcia w miejscowościach: Sędzice, Wonna, Bielice, Ostrowite, Czachówki.

Gospodarka odpadami

Odpady z terenu miejscowości wywożone są na wysypisko odpadów komunalnych do Rudna

Zaopatrzenie w gaz i w ogrzewanie

Na obszarze miejscowości brak jest rozdzielczej sieci gazowej. Mieszkańcy gminy korzystają w 92,3% z gazu butlowego, pozostali z innych źródeł. Na obszarze wsi do zbiorowego centralnego ogrzewania podłączonych jest zaledwie 11,5% mieszkań, do indywidualnego 46,2%, ponadto wykorzystują piece kaflowe jako źródło generowania ciepła. Taki stan ciepłownictwa w gminie generuje problem emisji substancji toksycznych do atmosfery, powstających w wyniku spalania różnych nośników energii. Stan kotłowni budzi poważne zastrzeżenia. Rozwiązań wymaga też zagadnienie termoizolacji.

2.6. Gospodarka i rolnictwo

Podmioty gospodarcze w Gminie Biskupiec w roku 2015

J. m. 2015		
Ogółem		
ogółem	jed.gosp.	509
Sektor publiczny		
podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed.gosp.	24
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	jed.gosp.	17
Sektor prywatny		
podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed.gosp.	492
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	jed.gosp.	468
spółki handlowe	jed.gosp.	20
spółdzielnie	jed.gosp.	12
stowarzyszenia i organizacje społeczne	jed.gosp.	19

źródło: GUS

W gminie Biskupiec według danych z GUS w roku 2015 zarejestrowanych było 509 podmiotów gospodarki narodowej.

Przedsiębiorcy/podmioty gospodarcze w miejscowości Lipinki

nazwa	rodzaj działalności/branża
„LASEK”	Zakład stolarski
„Mini-Markiet”	Firma usługowo-handlowa
„RAFAEL”	Stolarka budowlana
„JAGODAJ”	Firma handlowa

Gospodarstwa rolne

Gmina Biskupiec ma w dużej mierze charakter rolniczy. W tym wyodrębnia się grupę właścicieli zwierząt gospodarskich, działki rolne i gospodarstwa indywidualne. Strukturę wielkości gospodarstw indywidualnych przedstawia poniższa tabela:

Gospodarstwa	do 1 ha	1 - 5 ha	5 - 10 ha	10 - 20 ha	20 - 50 ha	powyżej 50 ha
Ilość	51	435	151	216	164	23
Łączna powierzchnia gruntów	284,78	893,07	1109,24	3099,28	4812,27	2409,39
Powierzchnia gruntów w %	2,25	7,08	7,70	24,58	38,17	20,22

Przeważają wyraźnie na terenie gminy gospodarstwa średnie – od 10 do 20 ha, oraz małe – od 1 do 5 ha. Znacząca jest również ilość gospodarstw o powierzchni 20-50 ha. Małe gospodarstwa zajmują się produkcją głównie na potrzeby własne. Gospodarstwa średnie i większe nastawione są głównie na produkcję zbóż, roślin okopowych i przemysłowych. Pewne znaczenie odgrywa też produkcja warzyw i sadownictwo.

2.7. Kapitał społeczny i ludzki

Ochotnicza Straż Pożarna

W Lipinkach funkcjonuje i działa Ochotnicza Straż Pożarna. Celem OSP jest prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z instytucjami i stowarzyszeniami. Branie udziału w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń.

Niezwykle ważnym elementem wychowawczo-edukacyjnym są rozmieszczone na terenie całej gminy świetlice oraz domy kultury oraz realizowane festyny i imprezy dla mieszkańców. Na terenie miejscowości Lipinki działa Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych "Kładka".

nazwa organizacji	cele, działania
Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych "Kładka"	Praca na rzecz młodzieży i dzieci, osób starszych, integracja pokoleniowa

3. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości

Silne strony

1. Malownicze położenie w sąsiedztwie dużych kompleksów lasów
2. Istniejące obiekty dziedzictwa kulturowego

3. Zwodociagowanie miejscowości
4. Dostęp do usług telekomunikacyjnych
5. Istniejący potencjał turystyczny

Słabe strony

1. Złe połączenia komunikacyjne – zła jakość dróg
2. Brak zainteresowania kapitału zewnętrznego i jego napływu
3. Odpływ młodzieży przedsiębiorczej
4. Duże bezrobocie
5. Brak placów zabaw, skwerków i parków rekreacyjnych
6. Estetyka wsi

Szanse

1. Funkcjonowanie programów rolno – środowiskowych
2. Rolnictwo ekologiczne
3. Wykorzystanie funduszy unijnych
4. Rozwój usług okoturystycznych

Zagrożenia

1. Duże bezrobocie
2. Niska świadomość społeczna
3. Trudna sytuacja budżetowa gminy i mieszkańców

4. Opis planowanych zadań i przedsięwzięć

Nazwa	Opis / Cel / Przeznaczenie	Harmonogram realizacji	Kwota końcowa (szacunkowa)	Źródło finansowania
Budowa boiska wielofunkcyjnego szkolnego w msc. Lipinki	Poprawa atrakcyjności zamieszkania oraz tworzenie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców i turystów	2015-2016	600 000,00	Budżet Gminy Środki UE Inne środki zewnętrzne
Przebudowa i rozbudowa wraz z termomodernizacją świetlicy w msc. Lipinki	Poprawa atrakcyjności zamieszkania oraz tworzenie infrastruktury kultury dla mieszkańców	2015-2018	800 000,00	Budżet Gminy Środki UE Inne środki zewnętrzne
Zagospodarowanie przestrzeni publicznej (tereny zielone, skwery, place)	Poprawa estetyki miejscowości i tworzenie infrastruktury przyjazdnej dla mieszkańców	2015-2020	50 000,00	Budżet Gminy Środki UE Inne środki zewnętrzne
Budowa parkingu	Poprawa atrakcyjności miejscowości dla mieszkańców i turystów	2015-2020	100 000,00	Budżet Gminy Środki UE Inne środki zewnętrzne
Zagospodarowanie terenu wokół kościoła	Poprawa atrakcyjności zamieszkania oraz tworzenie infrastruktury dla mieszkańców	2015-2020	100 000,00	Budżet Gminy Środki UE Inne środki zewnętrzne
Adaptacja pomieszczeń szkolnych z przeznaczeniem na przedszkole	Tworzenie infrastruktury kształcenia i opieki przedszkolnej dla mieszkańców	2015-2020	100 000,00	Budżet Gminy Środki UE Inne środki zewnętrzne
Remont kapliczek i krzyży przydrożnych	Poprawa atrakcyjności miejscowości dla mieszkańców i turystów i ochrona dziedzictwa kulturowego	2015-2020	20 000,00	Budżet Gminy Środki UE Inne środki zewnętrzne

					Inne środki zewnętrzne
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Poprawa atrakcyjności zamieszkania oraz ochrona środowiska przyrodniczego	zadanie ciągłe	b.d.		Budżet Gminy Środki UE Inne środki zewnętrzne
Zmniejszenie zużycia energii przeznaczonej na oświetlenie w ramach Planu Gospodarki Niskoemisyjnej – zakup i montaż nowej infrastruktury oświetleniowej z uwzględnieniem rozwiązań energooszczędnych	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, zastosowanie rozwiązań energooszczędnych	2015-2020	1 656 250,00		Budżet Gminy Środki UE Inne środki zewnętrzne
Działania pomagające zakładać plantacje roślin energetycznych w ramach Planu Gospodarki Niskoemisyjnej – organizacja szkoleń i doradztwa mieszkańcom Gminy w zakresie pozyskiwania dofinansowania do zakładania plantacji roślin energetycznych	Promowanie wśród mieszkańców rolnictwa ekologicznego	2015-2020	69 000,00		Budżet Gminy Środki UE Inne środki zewnętrzne
Promowanie stosowania lepszej jakości paliw oraz paliw niskoemisyjnych w ramach Planu Gospodarki Niskoemisyjnej – działania promocyjne skierowane do mieszkańców w zakresie zastosowania lepszej jakości paliw oraz paliw niskoemisyjnych w instalacjach c.o.	Wzrost świadomości o potrzebie zastosowania rozwiązań energooszczędnych	2015-2020	234 000,00		Budżet Gminy Środki UE Inne środki zewnętrzne
Poprawa jakości taboru gminnego w ramach Planu Gospodarki Niskoemisyjnej - zakup energooszczędnych pojazdów i maszyn komunalnych, autobusów itp.	Wzrost świadomości o potrzebie zastosowania rozwiązań energooszczędnych	2015-2020	1 000 000,00		Budżet Gminy Środki UE Inne środki zewnętrzne
Zwiększenie alternatywnych form transportu publicznego w ramach Planu Gospodarki Niskoemisyjnej – działania informacyjno-promocyjne skierowane do podmiotów	Wzrost świadomości o potrzebie zastosowania rozwiązań energooszczędnych	2015-2020	250 000,00		Budżet Gminy Środki UE Inne środki zewnętrzne

<p>świadczących transport publiczny na terenie Gminy w zakresie zmiany form transportu</p> <p>Optymalizacja systemów organizacji ruchu w ramach Planu Gospodarki Niskoemisyjnej – wdrożenie oprogramowania do ewidencji dróg wraz z przeglądem dróg – wykonanie przeglądu 5-letniego dróg gminnych i opracowanie mapy sieci dróg gminnych wraz z jej wdrożeniem</p>	<p>Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców</p>	<p>2015-2020</p>	<p>125 000,00</p>	<p>Budżet Gminy Środki UE Inne środki zewnętrzne</p>
<p>Edukacja i promocja – prowadzenie działań zmieniających świadomość i wiedzę lokalnych mieszkańców, przedsiębiorców, i podmiotów korzystających z lokalnych zasobów naturalnych w ramach Planu Gospodarki Niskoemisyjnej – organizacja akcji społecznych itp.</p>	<p>Promocja i informacja dla mieszkańców, inwestorów i turystów</p>	<p>2015-2020</p>	<p>78 125,00</p>	<p>Budżet Gminy Środki UE Inne środki zewnętrzne</p>
<p>Bieżące finansowanie działalności szkół</p>	<p>Poprawa warunków kształcenia dzieci i młodzieży</p>	<p>zadanie ciągłe</p>	<p>80 000,00</p>	<p>Budżet gminy</p>
<p>Zmniejszenie zużycia energii w budynkach i instalacjach komunalnych w ramach Planu Gospodarki Niskoemisyjnej – termomodernizacja budynków, modernizacja instalacji centralnego ogrzewania i systemu ciepłej wody użytkowej, wymiana oświetlenia</p>	<p>Wzrost świadomości o potrzebie zastosowania rozwiązań energooszczędnych</p>	<p>2015-2020</p>	<p>4 687 500,00</p>	<p>Budżet Gminy Środki UE Inne środki zewnętrzne</p>

Opracowanie i bieżąca aktualizacja informatora o gminie	Promocja i informacja dla mieszkańców, inwestorów i turystów	zadanie ciągłe	10 000,00	Budżet Gminy Środki UE Inne środki zewnętrzne
Organizacja/współorganizacja imprez kulturalnych promujących gminę	Promocja i informacja dla mieszkańców, inwestorów i turystów oraz wzrost uczestnictwa w kulturze	zadanie ciągłe	30 000,00	Budżet Gminy Środki UE Inne środki zewnętrzne
Rozwój rolnictwa ekologicznego i zintegrowanego	Poprawa ekonomiczna rolników	zadanie ciągłe	30 000,00	Budżet Gminy Środki UE Inne środki zewnętrzne
Rozwój agroturystyki	Poprawa ekonomiczna rolników i rozwój funkcji turystycznych	zadanie ciągłe	50 000,00	Budżet Gminy Środki UE Inne środki zewnętrzne
Doposażenie jednostek OSP w odpowiedni sprzęt	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców	2015-2020	800 000,00	Budżet Gminy Środki UE Inne środki zewnętrzne

Gospodarka wodno-ściekowa	Poprawa atrakcyjności zamieszkania oraz ochrona środowiska przyrodniczego	2015-2020	1 000 000,00	Budżet Gminy Środki UE Inne środki zewnętrzne
Upowszechnianie modelu przedsiębiorczości wśród młodzieży: finansowanie organizacji kursów „mały biznes”, pogadank, broszur, propagowanie zakładania młodzieżowych firm symulacyjnych, cykliczne konkursy „młodych przedsiębiorców”, finansowanie nagród dla zwycięzców	Poprawa warunków kształcenia dzieci i młodzieży	zadanie ciągłe	100 000,00	Budżet Gminy Środki UE Inne środki zewnętrzne
Współorganizacja kursów doskonalących i przekwalifikujących zawodowo: - analiza aktualnych potrzeb na rynku pracy, - oferta i informacja o kursach dostosowana do zidentyfikowanych potrzeb rynku	Poprawa warunków kształcenia dzieci i młodzieży	zadanie ciągłe	100 000,00	Budżet Gminy Środki UE Inne środki zewnętrzne